Ketabton.com

وړانګه

یوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندې
بیا پیړۍ په ځای ولاړ وي
او تیرې وي لاندې باندې

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو ميړالو

چې د بنیاد مود ښځو ځنې

تېځندې د پښو څولاني او د -

لاسونو لچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیرقامت

ته ورجګوي او ژوند نور

غوړځانګړ کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

څوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی[1] شي

ځان په ښش ولې لیکه[2] کړي
چې په شتوکې اوده بېدی شي

څه په سر آسمانونې یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ نه رغونېدی شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خیز نښتریدی شي

د پېړو[5] تل[6] ته ولې پلی[7]
له بریالو چې ملېدی[8] شي

د بازادار هنر دې نه نه ده
که نه یې چېتی بازېدی شي

لیت او لار چې د مېړه وي
فطرت نول ولجه کېدی شي

۱- نوربېدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرډک = یو بوټی، ٤- سود = مطمئن
۵- پیړه = ماتې خوړل، ٦- تل = ډله، جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸- ملتل = ملګېدل

که سواره لوی فرعونان دي
که کلیم(ع) شي کونډېدی شي
د برې لارې بند نه دي
که له سر څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړنکړانو
ګډ په وینه کې د ځان کا
بیا د خټو کوګوشتان ټول
الوتونکي باتوران کا

○

د کلیم دودونه خپل کا
ړانسکوره زورجهان کا
پرېباسلي او نتلي[1]
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې مېړه خېل دی
ټینګ په ننګ او په خپل ځېل[2] دي
د زمرو ماړې[3] یې ژوند دی
چې د شنو زمرو د سېل دی

۱-نتلي= ناتارشوي، ۲-ځېل= هوډ، ۳-ماړې= ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې
ترمې وینې هم رامبېل(۱) دی

د خپل تګ دې پاتې شوي
په کُولنده(۲) دی که په سنکېل دي

رشی ښنګه بې کوندې(۳) شي
چې ښانګې(٤) همه رشپېل(٥) دي

دا طبیب به دې ښنګ روغ کړي
چې یې چارې د شا خېل(٦) دي

چې د دروزې(۷) یې تښنې وي
په وینو پراته غلبېل دي

چې جامه یې کاسیري(۸) وي
څه په چېل(۹)، څه که بې چېل دي

د باتور انګې(۱۰) ورو ستې ده
مشرې که په چارخویل(۱۱) دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کُولنده = کټخه چې د غوېې، څاروي ښته نه یې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه یې منع وساتی، ۳- کوندې = کا نې ګټې - خلپل، ٤- ښانګې = درې غابې ٥- رشپېل = چې د غلې رشی پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې خرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = د غنمو ونډه - تیلی، ۸- کاسیري = بد لمنی

۹- چېل = پړونی، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وایي انګې انګې مل دی ښوک دی ،

۱۱- چارخویل = قرقره،

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئیل[2] دي
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چي
کلیمي ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېټي
وړي تندي باندې مېړونه
د ملخي نه کله کیږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاڅون چي "زه یم" نه کړي
خوشي پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیز

په جرقار چې لړ و بر کړي
بلالي رض هغه بانګونه[1]
چې دا څمکه د خدای کوړ کړي
دي هغه دښتن ملونه

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یې کړي ورږه وي
د ننګیال په مټ، په توره
دلته اړ دښمن کړي وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګیال د مزري زړه وي
تورځنګلو[2] نه خوندي وي
حق ننګي یې غرین کړي[3] وي
ساه یې واچوي جوش[4] کې
له پېړو پېړو چې مړه وي
د ناحق ورږ[5] ټول پړ کړي
ورږ هغه کړي، چې تل پڼ وي

1- بانګونه = آذانونه، 2- تورځنکلي = باطل کاره، 3- غرین کړه = قلا - سنګو
4- جوشه = تنه، 5- ورږه = بریالي.

دکیدړې په اورړو نه شي
چې پرغرمب دښتوزمرو شي

په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نیزو شي

په منښتو(۱) نه بودېږي
چې په وینو په خولو شي

چې دباز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له توتکو شي!

ننګیالي یې شي ګولی
چې په دار، په غرغرو شي

د تاریخ بهیر ګړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟

دراسمنو چارې کله
د نارامو(۲) په لینکو شي

دژوندون دمیدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي

دځیرک میړانه کله
له درست کلی دړندو شي

۱- منښته = زیارتونو ته دورو دپاره په ځان ځه منل، ۲- نارام = ناغیږ-ناراست .

چې رنځور باویړی[1] وکړي

پوچې هیلې د دارو شي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله بې سود په کورکو شي

د ځانګو د کوڅې نمړی[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روڼاوې ویي

روڼ به څنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوږ اتي دی

راسوړی[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حرۍ په سیپارو شي

چې له مال خبره واوړي

پت په سر باندې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سړی سړی باله شي

۱- باویړی = بابیړی = د نارو غی بیا تاندېدل، ۲- نمړی = جامې، ۳- اورکی = اوربلکی
٤- راسوړی کېدل = راکړ ځېدل - راخلاصېدل - راختل.

لوښتې نه تلي صبا څوک
هم یو «زه یم» به تاله شي
ښکلی هغه چې ښېیوه[1] يې
یو د «زه یم» په پساله شي
زه یم هر کله څلمی دی
دې وجود چې زوړ ځاله شي
هغه ورځ به ستر سحر وي
چې دا ځمکه یو ګاله[2] شي
په یولوی سین کې غرپلی
چرې، چړ، لښتی، ویاله شي

○

د کتاب حد ماتی مه شي
هره لاره چې تړي
چې د ژوند د خیره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هله میښته وکا
لومړی غیر چې وشړې
یا سرې یاد څرې شه
حق ناحق ولې ولړې

۱- ښېیوه = دول- ښایسته والی، ۲- ګاله = کور

زیبنا کیان چې له مینځ ورک شي
پرګني به شي مړي
لوی آتیان لکه اوګړه[1] کړي
د جګ غر تیږې وړي

ستور ښار کو دواړه کسي
په ښار لوګړل تنها کې
نړی ووت بې چرته بیامونده
برد ستورو په دنیا کې

له کارونو او له شکو
سره زر و سپین کل کیږیګرو[2]
الوول حق و ناحق دی
څنګ تراوسه ستړګوړو؟

د بوذر[3] د کندي خلق
د آذرو د کندي دي
که هر څومره په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوګړه د ښاروو د خوړلو نه وروسته پاتي کېدونکې ګیاه یا تنانې، ۲- کیږیګره کیږي کوونکي

جوړوي د ښیښو مېــنې[1]
ځیرکان خو ښیښه کـړوي
د وختونو په نا تـــار کې
چې یې وکوري د بـړ[2] وي

○

د وجود نیستي بــلا ده
پرې له سوخت مارکسان ژاړي
سر نیستي ده د نیش[3] «زه یم»
د وه نیستي کلیمان ژاړي

○

رغانه د توکــو توکو
د صورت هسې د وړیــږي
ولې «زه یم» یو توکــیز[4] دی
یو توکیزی نه ښـړیږي

○

حیواني وجود د څه دئ؟
د حجرو[5] الوولتیـــا ده
او حجرې د خاورین توکو
خپل ترمینځه اتوولتیـــا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نیش = ناشته - نیشت، ٤- یو توکیز = د یو توکي نه جوړ - چې کډو نیزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندینکي.

دا خاورینه واړه توکي
د برېښنګو غوني دي
او برېښنګو ته چې ځېر شي
تشې ترقنده خپې دي

○

دین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندي غورځانګه
مذهبونه یې چارمېخ

○

کړلاسي کندوان یې ډک شول
چې جَب جوب شول په خولو کې
ځار له هغو توریالیو
چې په خېز دي سرخېړو(۱) کې
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بده
تش لمن که یې پسرلو کې
ساده ګوري ملغلرې
خُسا ډنډوکو، خرخوړو کې

۱- سرخیړی = سرېږه، ۲- غوړه = تومت - کُرَم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په ستورو کېږي
ته هم زوره څه نیزوکې
څه ناویاته چاره وکړه
میرنیه! په تلو تلوکې

کوړیمار[1] چې د بمبل وو
هغه سر په مونډو[2] دی
کړولی[3] چې یې د باز وې
په لولکو په شوغو دی
چې د برید او د غدې وُ
د تسپو د موسلو دی
چې جرګې پرې ښایسته وې
هغه شرم د جرګو دی
چې خښتن د لوی اخوُر وُ
اوس د پوچو کښېدو دی
د تیرو تورو بوُر[4] کې وُ
د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- کوړیمار = دا تمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه‌تکې ویشتونکی ۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بُت د تیلی خمې نه ښکته وچې کېټې لویتی، ۳- کړولی = د ښکار ځېرکولو، ښار لو د پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځنې نامېنده
څه د خوشو عقیدو دی

بازداري یولوی هنر دی

ته په یو بیله[1] بازداري
چتې نه لرې جمبې
په نامه باندې میشکاري[2]
تش غږ بازو وته ناستې
څه که څوک د لوی بلا رې
ته میر ښکاره کړیږ غواړې
په ښه ښه مرداري
یې په تو منه له و یارلو
خو په چارو کې د ویار[3] یې
له قرآن نه غیر هذا
بې صلوٰة مونځ گذاري
کله سر کړیوان ته کوز کړه
چې داولې دوه مره خواري؟

۱- بیله = د څرمنې لاسمه چې د باز کښېنولو د پاره یې لاس ته اچوي، ۲- میشکار = بلزوان، ۳-ویار = شرم.

چې پټولنه قرآني وي

دا سړي به شهسړي[1] وي

دا تنزري تاروکې به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتي، دا اِنسټ[2] به

بیا ښنسترې آسماني وي

چې نومړي په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د نن شخولې[4] او کاټې[5] به

صبا تورې او توبرې وي

په ونډې[6] ځمکې د نن به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولې، نه بیلتون وي

نه نهار، نه زمایې وي

یو آدم، یو آدمتاله[7]

په کښ رنګ به یورنګي وي

۱- شهسړي = سترسړي، ۲- پرېوتي اِنسټ = بوټي دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن، ۴- شخوله = درسته، ۵- کاټې = تیکې، ۶- ونډې = داسې حلال کړې څلوري چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګني (ځمکزی یا آدم زی) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمخوني[1] به یو کور وي

وران به کور کې کورکي وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسې[2] وي

نه مړي نه به ثخښتن وي

نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک، نه به بې واک وي

چې الله به ټولواکی وي

ټولنوال به ټولنوال له

رب، رحیم وي، او ولي وي

هم به یې کسب خالقي وي

هم توره[3] به یې رازقي وي

وی پاخون لکه یو تن به

یو تاله به مختګي[4] وي

له ختیځه تر لویدیځه

به یو ستره ورورولي وي

په حدونو د کتاب کې

به دعقل خپل مخې[5] وي

۱- آدمخوني = خمکه، ۲- جسې = ورتیا، اهلیت، ۳- توره = قانون - تره - ترلې لاره - لاره، ٤- مختګی = مخکې تګ، ۵- خپل مخي = خپلواکی - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به

تل تر تله غرځنګې وي

یو ځاربړي به له ټولو

ټول له یوه به لوکي وي

له قبلو دې ګډو ودو

به یوه کعبه مونډي[1] وي

له زړها اوږ اورکو به

د حرّې یو رنهایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې ستروا کې وي

◯

ستا خیرې درست کائنات دی

ته لاکوز په خرخشو[3] یې

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښنو[4] یې

ژوندله تنه ګډونیز[5] دی

ته ځان ځانې به ترخو یې

۱- مونډمه = راکسل ناوې- د غوبل د مینځ غوبۍ، ۲- فطرت = نیچر- د بنیا دم نړیتره نوره ټول کائنات ۳- خرخشې = جګوړه، ٤- د ښنه = دښمنی، ٥- ګډونیز په ګډه هستیدونکی.

څمکه یو کور څکه نه شه

ته ترینن د کورکوي

یو کور(۱) په واړه آدم دی

تن په قام، په قبیلو وي

د یوې حجرې زیږنده

د حجرو په بیل کلو وي

کړه بنا یو آدمتاله

وران کا پولې سرحدونه

د خپل تن حجرې کا ټولې

دا خواره واره قامونه

ستامرام یو ورورولي ده

نه ملګري ملتونه

یو بیرغ په څمکه جګ کا

کوز کا واړه بیرغونه

دا وسلې د مرګ لاهو کا

سُر د امن کا تارونه

پدې څمکې - آدمځوني

بیا برسېر کا جنتونه

۱- کورمه = کورنۍ.

يو كتاب دى سرتوره[۱] كا

نور ونغاړه كتابونه

بيا آزاد په آدمزاد كا

پارچاو[۲] شوى نعمتونه

زول چاپيره سورالوزي

ډډ ويزاره راپريبوځي

له دې چې قند ناتاربه

هم پاخه ښختې وځي

چې د ژوند ځله يې مړه شي

چې يې ساه دلينكو وځي

راخوره شي پرې دلوړو

او په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده

چې مؤمن په هرچا بردى

دعوه كيږ دكتاب كوره

دهمه قامونولر دى

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټيز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

○

د زردارو په تېولنې
دې ګټونکې په بايلنې
د شته منو شته مني ده
د نيستمنو نه بېينې
د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش بانېو[2] له شرمنې
د زردار مانۍ ولاړې
د کارګر په تنې پلنې
د ډک لاس[3] سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمنې[4]
بده ورځ د لولنګرو[5]
دا زل نه دې ليکنې
د باطل تولنه پايي
د مذهب په سروينځنې[6]

۱- کوښې = پېزار، ۲- تش بانې = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
٤ - ريمنه = خيرنه - خيچنه، ۵- لولنګر = بې ځمکې - چې ځمکه يا دوېتس
نه لري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

۹

وګړي ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کلیمي غواړي
په تشو تېکو که ګټې کېږي
دننګ ډګر لا شه ځلمي غواړي
وګړي ټول سرړقوي او پايي
حق د مېړه غوندې ژوندي غواړي
ښکېلاکي عمر د ښار وو دې وګوري[1]
ژوندی آدم به مخ کښې غواړي
د اباسین خونړي نېز او چلي[2]
د جالیوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقیقت لټول
تل سربېري لېوني غواړي
چې د څښتن لاره ډب کولی شي هم
ژوند اسي زين او هک سرې غواړي

۱- وګورئ = خبردار ، ۲- نیز او چلی = سیلاب او چپې.

O

د هغه قامونو په خرخشو کې
وار قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې ناتار کړي
کډې که نه ولې زمرې نه تهل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هو دیالي پاڅي
په ریږکو[1] به د اهغه بدل شي

O

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې شار دی
چې د حق د لارې بېل دی
په دنیا په آخر خوار دی
یو ویار[2] لی د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دو ویار دی

۱- ریږکي = کوچنې - وروکي - ناشی، ۲- ویار = شرم - پیغور.

چې تیغه[1] کې حق ته ولاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی
د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی
د مېړونو مټ که کوری
ګل ورین هم تناره چار دی
په توله چې د ښتول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی
چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا د وتړې
آدمزاد به دوه تپي وي
لرې برې نورې لرې
د ښتولنو د لرمون به
زړینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -
۲- مخدار = روېدار - درونډ.

شي څـوک لي خَلـقي به

بې دولـيتي[1] ، يوه څـري[2]

درپه درخاورې په سر به

پرکېنې وي لولنـګرې

د هټولونو لور شور دا –

خپلو بدوله اشـرې

عقوبت په غرغنـدو شي

چې دکيا[3] وي اوړد سـرې

تالـه تګ د ادم اړ دی

په يو ورځې بـرابرې

چې پرې دروي کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبرې[4]

PROPERTY OF ACKU
7990

○

داچې خان خـانتوره[5] بولي

داچې هـرچـرته شمله دی

نيسمنان په کمنده[6] نيسی

وايي سپک دی اړکـجه دی

۱- بې دوليت = چې دوله نه لري، ۲- يوه څري = چې يوازې وي، ۳- دکيا = چې لوکې کوي،
٤- مخبرې = په برمخ، ٥- خانتوره = خان چې ترل پرانستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سيال

له ازل، وايي بريال يو
نور په برخه شاګنډ[1] دي
دوی له مخ د خدای په رغ[2] دي
نور له پښو يې زيږ نده دي!
کومه نوره يې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نيمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو ستوله
پړه، پرېوتي او روړه[3] دي!
که د اصل کړي پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغلي
قام، قبيل، ټپه ټپه دي
لوږ زوور دی له زبېښاکه
شته په نيشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسې نه
وسمنې را زرغونه دي

١- شاګنډه = چې شايي لګېدلی وي، ٢- رغ = جوړ، ٣- روړه = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نيستمن، ٥- الوده = ننبتې - اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

دفرعون دکور د ننه
په پاخون آخر موسیٰ[ع] شي
دباطلو بناماران ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، دیوکی ده
پرې قدم قدم رونیږي
کلیمه هغه شهلیت[1] دی
چې ټول شروند پرې جوتیږي

○

دآدم د شاه ځامنو
توری هر کله شروندی دی
د وختونو په آسمان یې
په ځلا ستوری سپوږمۍ دی

○

د زړو پیړو کارونه   نه میړونه به بیا کړي
شاه میړه کړي هغه چارې   چې پیړې پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت.

○

چې په ځان پلن(۱) سوري نه شي
ټول جهان په ځان ورته تنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي
هوډ يالي نېزه باز کوره
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له يوې بلې تېرې ته
د زړګي(۲) زمرى غوړځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې څنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکى
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
زړګ له حقه ځنې واخلي
بيا ورپاڅي جهان رنګ کړي

○

کليمان د ژوندون لاره رپ د ستړګو کې په ډک کړي
ځيرکان يې په لېتون کې تر عمرونو سرغونډه کړي

۱- پلن سوري = په پسات پلن، ۲- زړګى = پرهار زلى.

○

دی پکار څه رنګ اړیـــکی
د آدم له بـل آ د مـــه ؟
دغه لویه کشـــــاله ده
او د ژوندلـــــوبه کړمه

○

آدم دغه قـــدر نه دی
انجړبنجړ[1] ژړونـدینـکی
یو موندړی[2] زړه یم اوده دی
د بدلون پدې څاندړه[3] کې

○

که آدم بې پوښـــه نړی
څه پیـر[4] مـخی رغانه وي
په ناتـارد مـــرګ صبابه
میراث مړي هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې　　هم یو "زړه یم" دي خوندي دی
که صورت دی یواړتیا ده　　نودا "زړه یم" دی موندړي دی

۱- انجړبنجړ = الوول، ۲- موندړی = راکس، ناوی، ۳- څاندړه = همتر- فریم سکلیټ، ٤- پیـرمخی = پیرخوړونکی، بدلېدونکی.

○

پیرخواره[1] یې له پښو یو سي
چې موندلی یې وي اومړی[2]
د کچبه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړی

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نور پرې
له هر زبړی[4] د هجري نه
لکه ځان هسې راز پرې

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که ستوله
کار د «زه یم» یې پاځون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی روزنګړی[5] د بدلون دی
د هجو په کچ کې اوسي او د سترګو تش الوان دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
٤- زبړی = هغه څه چې زیب ول کوي، ٥- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

○

ټول فطرت یې خوري تالیږه[1]

آدم نږی جدا جدا وړي

دځانی سود غم خوړونکی

له حق لاري پښني پشا وړي

چې په نورو خپله ویش کړي

خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نورو ته جک کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ یې دواړه سنګلی

دځورلو چې دعا وړي

چې له خپل میوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تالیږه = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

ځوندون په لوړه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د پردجهل
سوزول او برېدول دي
د آدم نه د پېر یادکړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سروینځي
چې باطل دی نیښکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي
په هرپل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

۱- نښکول = ورکول- په نیش لګول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړه.

د سندان تندي به چرې کرو نجې نشي
د درنده و پلکو نو جوړ که پرې ناتار وي

د مېړه نيستي يو څو ورځې نيستي وي
نه مېړنو شاعري نيسمن او خوار وي

د رنده و عقيدو خلقو کې همېش له
ښښتنان دغړېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتي[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ بازدار وي

چې توره[2] دحقه ملا[3] نو خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې وړله بويه
که رنا يې لار ليدلو له پکار وي

درباب خواره دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چتي = ورکوټی مرغۍ

۲- توره = قانون - لاره - منه

۳- حق مل = دحق ملګری

٤- میلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسین کله پښه نیسي له غور ځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغې شته دی
حقملان راپسته نه شي څنګ له جنګه
پوهکړی د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو تر قلنګه
چې یې مټ د غلیمانو وي کتلی
نه ویرېږي یې له تشه ډنګه ډنګه
د مردی توره میدان کې لا ښه کېږي
خلاصه نه وي د کاټۍ[1] توره له زنګه
پخپل زړي کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټۍ[2] خاورینه رنګه
چې یې جسم د تن په مورکو په پړواوري
خود هغه ته وي کرښې د جهان تنګه

۱- کاټی = تیکی - چړتون
۲- کوټی = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوېندي که
بیا په بل میدان بریښنا او تالندي که
چې د لوی ځښتن د لاسو سره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونوکې تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې ځنګه په تولنکې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به ځنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د څاروو به ځنګه وځي
چې په مینه مینه ځټ ته غوپوندي که
چې یې وېښ د نهورېنې له چا نه وي
هغې پاځې بې وسان په ډاک ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغــاړې
له خپل تنه پلواښه[۱] شـه
د ټپانده اباسين خپـــل
لکه غاړې په ساته شه
د کړيز سختۍ په ځــان کړه
پسته باز په الواته شـه
په خپل ځان قيد ونه کېږده
زرغونه شه او بيا شته شه
پولې راښکه، پانګي[۲] کېږده
بيا په زغاښت لکه ميږه شه
د خښتن د لارې مل شه
له خښتن ځنې لاړغه[۳] شه
په ريبلوچې ورک نه شې
په لوښه[٤] لکه وابنـه شـه
د ختيځ له الا الـلـه -
لا الله د پرېـــواته شه

١- پلواښه = مروري- پلکواښه، ٢- پانګي = مير- ډک- مرام
٣- لاړغه = لرغوني- وړاندې، ٤- لوښه = خصلت- خوی

په ټولنو لیوګان که دي
هر و کړي لوی اوګر(۱) دی
لولنګو ځکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی
ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی
چې درنه ډله(۲) يې مله(۳) ده
د هغو سوی په سر دی
داکندی دی د بې ننګو
څوک يې موړ، څوک يې نهر دی
هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی
عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډُکیا(۴) سوشر(۵) دی

۱- اوګر= اولال، ۲- ډله= ګوند، ۳- مله= ملګری، ٤- ډُکیا= لوګی، کوونکی، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او د چې نری نری لوګی کوي.

چې ستا نه بلکي بلې مينې
وا به نه خلي تورې څڼې
په ګڼو نو يې پسرلي شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه د ځان څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د يوه ماته، باتې سوی
د تورګټ سوی ديوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو خټ يې !
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصرۍ تورې دي سمټې
څونګ ايوه يې پاتې شوی
وې انکار د درنې سټې
حق ننګيا نو ته وريتېږي
د بې ننګ هر کاله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله يخې ګټې

خرې، ځکه شوې، خيالي نه شوې
د «لا» شي ځني شي نه شوې

د جس ترغې نه نا مينده
نل نچه شوې کنې نه شوې

تشه شخوله ـ خالي تيکي
بمبل توره، توبرې نه شوې

له حجرې تر سرې راغلي
لاپه «زه يم» سرې نه شوې

له مذهب چې ملستل دي
لدې مرېيني ثړوندې نه شوې

انځاره کې چې دې پروت دي
هغه ستر آدم زې نه شوې

مېنګيرې درته آسمان دې
ځکه باز، باتور زې نه شوې

هر آدم چې دې فرعون کړ
يې بلواک، ځانوکې نه شوې

---

۱ ـ انځاره انځور ـ زړې ـ نقش

۲ ـ ځانوکې ـ ځانواکې

(c) kitabton.com The Digital Library

د وګړو سالار پړ دی

خرسواره چې شاهسواران کړي

د کوڅو لارو کسو دري

ځلن ستوري د آسمان کړي

ګوګوشتان د اوموختنو

سندان سري اتلان کړي

لوړ او کوز سره یو سیال کړي

اړوپیچ[1] وارو یو ځان کړي

چې سړي یې نه سړي کړل

ړاغوزار هغه بُتان کړي

د لالونو په ځلقولو

د مشکنو بازار وران کړي

چې جس من پکې قدرېږي

را د بر هغه دوران کړي

داد نوم مسلمانان ټول

په رېښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پرېړو.

پە میروکي د ښکلو نە راتوکیږي
سرە پوپنو د لالە یکي جوړه ده

ننګیالي دي چي د لوی څښتن پە تاریږي
پوره ترکړي د نړۍ تولە بار[1]ه ده

تە تنزړی یې، د نیاده د بازونو
د ډېرې ځکه د ژوندون دی ادار[2]ه ده

غزا وشوه کە پە نوم کلیمه کوي
زرغونە دي لە ژوند کومە کلیمە ده

هوښایي[3] پە تپوړوند دی، ښکاره‌شي
کە نە يې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزې[4] غشي دي هر وخت پە سر دی
پە دیدوان[5] باندي دي اره پره، وره ده

صبا رابنکە د شولان کتو تە مېتي
کە دي نن کتلی قام لره اوکره ده

۱- بارە = مسئولیت- ذمه‌واري- پره، ۲- اداره = وړانه- کمتي- لوټي،
۳- هوښایي = ښکاري، ٤- دګزي غشي = دوړې پړې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش- خیرکوټه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کوڼ هسې يې غار
لکه اوبۀ هسې يې سورې
لکه پسنه هسې پېزار
لکه باز هسې يې مارې
هسې باز لکه ميشکار
لکه ږيره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رشه هومره څومره کار
داوچت الوتو پانکې
دشهپرو په مقدار
د ډيوې ړڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوښار
د بې ننګه په رنګ د بړ وي
ننګيالي نه لري سار
چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړېږي لار

لا پې دې وکړي ګاندي
یو منصور خېژي په دار
د بې متو وار څنه پېژني
د مت دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلی
سورلنډی[1] شي کله ښکار
د اَتیانوس باری وي
په ملخانو کرمار[2]
کلیمان نه شو تېول عمر
له خدایي چارو نه ګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربینونه[3]
مذهبیان د خپلې ماتې بیرغونه
د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب یې رواسته[5] کړېدی هډونه
په هغه سالو چې ځان له دوړېږي
دی عبث د انځورونو کاراوونه.

۱- سورلنډی = ګیدړ، ۲- کرمار = یوغوږی، ۳- غربین = یوټوپک،
٤- راتاندون = بیا راغبرګېدل، ۵- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تودي وينې کتکل شوې
مسلمان بايلل ملکونه سنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي استونه

د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل[2] ډيوکي دي دعلم د بيوستونه

له مذهبه هک ځلمي تول ريزکي شي
ريزکونه کله کيږي لوی کارونه

تکی تکی دکتاب نن هم هغه دی
خو مذهب ترې نه وښکلی دی ساهونه

چې ترڅو دغه مذهب او دا ملا دی
وي تالابه د تالا قامونو خونه

پوخ سنګر دی شاه مړدی ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل د ځان ژغورنې
يوه لاره ملا بندي ده

١- غونډل = غټ غمی
٢- ګل ډيوکي = د ګل ډيوې

له فطرته دي پېږده ده

له فطرته دي سرزوري ده

کليمه دي سرېتوب دی

سرېتوب دي سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کليمه بيا خلق ژوندي که

دا له وارو وړ ستو شوي بيا لومړي که

دا چې خاوري يې له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود مخونه يې پرقندي که

ورونه ورونه سره غوښې په چاړه کړي

له تولېنژوندونه ورکه کوند کوندي که

شاه مېړونه له زړګونو ستوروتېرشول

بيا يې راښکه خپل ملګري ګرځندي که

د هغې يې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کړېندي که

د پسرلي درنه وريځه شه په خوی کې

ځان وريښت، ګله بريښنا او تالندي که

شاه څلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي کړه

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کوره و کاګیره تلل نه ده
د ایلتیا(۱) نو کلي ورانول نه ده
د راسمنانو یې سمول نه ده
که اوندې(۲) جوندې د دوپړک(۳) وي
د یکرنګانو غوڅي کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده
چو رنګورکان هم کراولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي(۴) کران کړي
نو کلیمان یې تورن نسول زده
د آذرانو بتکورکي(۵) نړول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وراني پیدا کوونکي، ۲- اوندي جوندي = مزغړوني چې غوڅې رنې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ۴- موزیکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پرې ډک وي، ۵- بتکورکي = بتخانه .

د باتور په څو شهپرو خپلولو
منګیرک او غلیواز نه باتوریږي
دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلېږي
له کیکرو د نښتر پیوند خوړو کې
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کېږي
چې په پوهو کو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندېږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسوا وي
دغه سوي چنارونه نه تاندېږي
د قرآن واره ړتلي عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهېږي
د تیرو سره ملتي بنا پیرکې نن
د رڼا په تکی مرګ ته ببرېږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
دزوړشوي په ځای نوی جهان غواړي

دخپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت یه
مرئیتوب نه - ملکیري د یزدان غواړي

ننګیالو کره غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خو ځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشوني نه دی
یومخیزي[1] ځیګروره ځوانان غواړي

کشالې غوښتني نوري دآدم دي
ژوندانه نوی تفسیر دقرآن غواړي

په لښکو د لیښتینکو کښتې نه شي
د ژوند ستونځې مېړنې قهرمان غواړي

په یو ماره که گاوزشي، سود يې نه شي
چې ژوندي وي نوی ماری زمریان غواړي

۱- یومخیزی = چې مخه یې یوه وي - د یوې مفکورې.

○

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورټلینز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي

لوګینز[2]، اوریزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول دعقل چې نن
برېښ دژوندی تومن ځغونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرېږول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت یې ده لتی اړولې
د هسکو ستږکو معاشونه کوي

عقل بهیر کړغورځنګی دشعور
ویږ ویرانې ټول مذهبونه کوي

پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
دبل موټانړه دې سوالونه کوي

۱- ستورټلیز = آسمانلاره-کهکشان، ۲- لوګیز = دګازوریځ یا نیبولا،
۳- اوریزه = هغه نیبولا چې ستورې پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په ښکلي، فطرت په تر ښي

تشې ځاندې وي، زور يې او به وي

عقل يې شل وي، هڅې يې کټه

په غتو کوري، ولې ړانده

نه پري ودانه، که دوي ژوندي وي

او نه پري وانه که چري نه وي

د ځوانمردانو دقط نه وځي

نه يې خوابه وي، نه يې تراخه وي

په دنن په "زړه يم" دوارو نيستمن شي

ځواک يې بخساک يې خوارو او ښبنه وي

په زاړو ښخوند کړي، نوي تري نه شي

نوي بريدونه خودمېره وي

چې يې راغونده کړي واړه کړلي

ديو ګنجکی دا زښت نه وي

د لسوکینو د لړمون نه

اوږېن ستوري راغونډېږي

ستورتلیزې سروهي لا

کائنات لا پراخېږي

که یو ستوري ورژېږي

نوي سل راوتوکېږي

د ژوندون زرغونېدو له

نوې ځمکې سادېنېږي

چرته ژوند دی په بخښنچه

چرته کچ، چرته ځوانېږي

د زرها ستورو میرو کې

د ژوندون غږې غږېږي

یوه ستا دا ځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستېږي

شنخړې ځمکې سبکته بورته

ستورتلیزو کې څرخېږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دې لاس ورو رسېږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کړي په سر کېږي

د مېړونو ستورو بېړې دي
له سپوږمو ستورو تاوېږي
دېونوي کور لټون کې
دآسمان لاري چاڼېږي

عقوبت دا ځمکني به
ستورکۍ زوته ورسېږي
دژوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

○

قيامتي[1] پاينده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله يې برغون شي
د عبرت مرې يې کړي په ملکونو
کوم فرعون چې له کليمٔ په ټستور برېښون شي
داولس وينې رابهېږي هله ورک شي
دربړيا[2] اولس چې کله په پاڅون شي
داو يار لې ښلي هسې ولاړ نه دي
دمردي کارونه ډېر په شوا خون شي
چې په سين داوراو وينو شي وريوړي
قافله يو قدم مخکې د شړوندون شي
که هر څومره سنګرونه له ځان تاوکړي
عقوبت د ځمکې تبي هر فاروق شي
چنيشني[3] عقيدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مريستون[4] شي

۱- قيامتي پاينده = تل پائيدونکی، ۲- دربړيا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنيشني = چې چنا سکې پکې شوي وي، ٤- مريستون = هديره .

د دوران په زلزلو غورځونه وار غږي
په شکلني ډیروکی څه له ویاړېږي
تلناوونه یې رواسته، موږ ئې خوړلي
چاڼ کېږدي کې به تر څو پوري اوسېږي
د پرلسبستر په چورلندو ځمکې له تللي
کچه ډیلې! په خپل خېږ څه غلطېږي
د سورسین چپې دمه وښکه له یادو
ای فرعونه! چې کلیمؑ پسې پاڅېږي
د ملخ څانګ سړ دي ملاشوله دوه غبرګي
ته لا ځې دا تي بارته لاندې کېږي
لاالٰه بتکورکوته ښکر پوکل دی
که مؤمن یې تروروستې بت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[۱] بر وورته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټي را تلي نه شي
دوی د هرې سرخیرې[۲] وتلي سر شي

د هر کور انغرۍ تود، تیاره شي ورکه
میړني ځلمي په هر لوري چې ور شي

له تونګه[۳] د عیسی چې نمړی وخوري
که د ختو کوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چینی هم د بدر لېچور شي

۱- لړ: کوز

۲- سرخیړه: د جنګ غالی سرپړه

۳- تونګ: شکور

دغلیم د برید او چې[1] غي حاجت نشته

لاس ترکریوو چې پخپله سنګروال شي

دکور، قام بدخو ږمنځی[2] په ځان ناتاردی

په تیغه که باتوران وي تش پیچال[3] شي

تانګ دکټي، د یرغل یې دلاس وځي

چې دچاراتلونکي توري نه اتال[4] شي

ځلمي وار په خپل اصل دي لالـونه

دروند لو چې څوک نه وي کوتي لال شي

جماتونه، مدرسې او چیني د پر شول

خوله چا هغه بانګونه د بلال شي

چې دخاورو له کالبوته

او ده «زه یم» بـرسـېرن شي

په اجل باندې جـل را شي

بنیادم و لار شـي تـلن شي

۱- چغه= اپه ، ۲- بدخو ږمنځی= بې اتفاقي- اروپېچ ،۳- پیخال = د باتورغل- غرباز ، ٤- اتال = په طمع- په اسره- معطل- ایسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی

دفطرت غیرت پرانستې ده هرچاته
بود دهرچا هم په قدر دخپل توان دی

دا په تاده جوړوي کائنات که توره
خپور چاپېره دجنګړو واړه سامان دی

نیمګړتیا کړمی تولي اړ په مټ دي
مټ کول دبنیاد مو پور په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدی دي
دهوښۍ نښه کمی پدې جهان دی

دباتور لمڅی دنیا ده بېله بېله
یو دځوړي، بل دلوړي وږنۍ[1] شان دی

چې سرمزی دنوښت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وږنۍ شان - وږی انوونکی، ۲- نوښت - پیلات - ابتکار

چې د "زړه" ټول رنګونه

یکمانه شي یکرنګ شي

لکه غونډۍ چې چرې شي

اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه یې چې یومخ شي

"زړه" هله خان دوران شي

کائنات کړي د پښو لاندې

سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زړه" په تنه کې

لکه بُت سلګون سرې وي

آدم زی شي سل لار یـزی

له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسر کې
د هوډې هڅې و باسي لارې غر کې
توربر سینونه یې پخپله غماز کړ شي
مېړه کله پټېدی شي په لښکر کې
"ستوروونا"(۱) کړښې د ځمکې کړلې ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخپل دوتر کې
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدې څادر کې
نړې خوږې په یوماری ورپېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظر کې
مړدکي ، دارو، ښتک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وي سنګر کې
هره ونه خپله مېوه نیسي
چامونډلې دي کروسکې په کیکر کې

۱- ستوروونا = (په وزن د مرجونا) د ستوروښکاري

زردار هغه گورکښان دي
چې ژوندي بنیادمان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سنه برسېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا ، څه دوتریان خوري
یووړی یې په شا پروټوي
بل شنې لښتې بارګیران خوري
د باطلو راجوړه ده —
په برمټ یې بې کسان خوري
روایات راپاڅېدلي
په حملو حملو قرآن خوري

د آدم په بدې ورځې
کلیمان وا ره خپل ځان خوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په منډ د هوډ پيالو ځي
لاړ يې خود کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سوری شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اور ځني ونه ځي
نو هغه پڅې اومې وي

له چپو چې انګوڅه شي
پولادي هغه سينې وي

چې جنګړيزې يې ژوندانه وي
د برم ډکې يې شملې وي

چې دمې مجال يې نه وي
د هغو ناندرې ګيلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که يو موټی بنې وي

چې وهې د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي

چې ژړيانې يې تاو نه شي
نو هغه لينده پړکې وي

چې وهي د ټنګسي ټوري
په هغو کله ټنګسي وي
سپوږمۍ، ستوري، ستورتیلیږي
د میړونو بر آمتي وي
د سر هنکو غور ځنګونه
د تاریخ زرزرینې وي
د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لښې توښې وي
چې منګل یې د زمرو وي
د هغو ماري سنګي وي
په راسمو باندي غرونه
د مالوچو پاغوندي وي
پرناورې سنګر بایلي
ویښې سترګي پلیتي وي
دوږنګ تښتي ګڼ پرګانه
چې د بدرتریسي وي
د میړونو لوی لاسونه
خپله توري او بلي وي
د ګیدړو په نصیب کي
د زمرو پاتي درنګي وي

Reserved -1-

چې يې پښتې وي غزولې
د هغو ډاکې سپېرې وي
چې له ژوندو ماتې وخوري
زور يې تول په موسلې وي
د مړشواکو مسئلو کې
هم د مړو مړينې کيسې وي
کوښي هم ځان سره کوږ کړي
چې يې خپلې پښتې کږې وي
ديو روغ د سيالۍ نه وي
د ړندو که پرکښي وي

○

قام دلې دلې تورو توربرېښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی
هر ډلیت خپلې ډلې ته سنه وایي
دغه دستور د ډله بازۍ دی
پلویان راوړي ، ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د لیړۍ دی
چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
وارې هیواد دی وینډۍ وینډۍ دی
کاواکه دروغ واکمنې ډلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی
د "سلا غونډه[4]" سیځلی لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

١- اولسواکي = دیموکراسي .

٢- قامي جرګه = پارلیمان.

٣- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونډه = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شروند يې دکتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلي نه اوسبکې په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوسکلي
سالاري يې په نري پوري قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپيره يې د سينه سر پيتوب د ننګ دی
هم يې کته، هم يې مخ ملا زی ورکړه
خيل پردی يې په نما ځنه باندی زنګ دی
د زيارت خوروو ته نا سته بې کتابه!
ستا کور لاری ولايت د پلې لنګ دی

○

منکران په دليلونو منکران دی
او ملا د بې دليل مذهب امام دی
روښان خياله نه کافر دی، نه منونکی
د تسپو سره ګرځوان يې له ناکام دی

هغه څرنګه به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی

پوهګړي توري تر هيبري، ځي په دړه
چې مُلا ورښکاره کړي کوم اسلام دی

ليشتکي له ليشتکي مفکوري زېږي
ځان وګوره په جهان دې څومره سام دی

مذهبونه په کړي د نيسمانو
د ښته منو دخوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال يې ميرات دی
څه بې کچه ناروا دي

دي د ټولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي

دا د (لا) د دوران سر دی
دوتريان چې په ګربا دي

د هغو لپچې تاوېږي
له پيروونه چې په غلا دي

له زما، له زمايي نه
پساتونه په دنيا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لښتين تری لاس نيو کړي
شاه ميرونه د اِلّا دي
امانت د اوليا دی
چې له تا ځنې سوا دی

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لپر ولوي
خدای دې وکوماري ته هغه ميړه شي
چې يې غل غدو له ويرې بلوسنه کړي
په مور چلو د قام وينې هغه ليمه شي
چې مرشه واکي ولسونه پرې رغيږي
که يې سل ځله توکې، هغه تار خه شي
څه زرغني زرغني کوې چاقهرمان ته
که ملا و تړې، هغه توريال به ته شي
غرونه غرونه واوري هله به شي ويلې
چې د نمر پشان پرې سور په ايشېدو شي
چې يوه پلارګنی ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسياسو په ولسه شي

۱- توره = دستور- قانون، ۲- په ولسه په دودی- په بنسټ ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راشپېل دې په راشه دآسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شې

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
دقام جوړښې بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکړوره
دازغو غېږې گلورینې شولې
د پلار خیرې دې کائنات دې واره
کاش چې دې توری بیا پلرینې شولې
باتوروزي خپله به راوزیږوي
که د پېروکي دې مابڼینې[1] شولې
غراو راغه یې ښخ ملې ونیول
چې د زمري ستوگې تندرینې شولې
د تورانی لیونی کړیکې سره
ځانگې غرانگې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابڼ = یوغر

کلیمي لره ځروندي ژړونه پکار دي
او وله لوټې په پنډه کله پیدا کېږي

په خوږلن کې له بحر کو تو غرېدونکو
تو آسمان ځربه کوونکي او تاند بېږی

چې اینو د تنې وچ ، ځیلي ځوستې شي
په کږووږو شپبونه راتو کېږي

د مذهب په کُڼ خوږلو لختو لهړو
د سرسوري د قاموسونه جوړېږي

هِکّ ځلمی بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکو نه پورته کېږي

مړه یوکي مذهبونه
لاري نه شي ړنولی
د بوزرګ انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

د ځوندون اوږدې کیسې له کائنات به چانول وي
له موجود ځنې پښسا به ترلوکیږي پورې تلل وي

○

چې په هغو شرعونو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګويا ځان له تو زيېن[1] کړي
د کورونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نيم سول شته، نه سرۀ شته
د خليل مټ دې تو د او سه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د هند و عقيدو سبار کې
انقلاب رابرسيرن شي
د زړو خدايا نو مخ چې
ولسات ته کر غيړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ور شو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزيز= بندوبس

○

خلیلان چې له تولـــنې
د خدایانو ورته کول کـــړي
تولومړي د دې خدایانو
خدایي وړپوچ کول کـــړي

○

کلیمان دفـــرعــونــانو
پاچایي هله غـــوزار کـــړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کـړي

○

د کلیم د درنې پــرګـــ(۱)ـــې
خلقې وي وارد زبـــرګې
هم یې کتـــه، هم بخښنـــه
هم یې مته وي هم یې سترګې

○

چې د وخت ارې کـــړي کې
بڅای تینګ لکه د غــــر وُ
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســــر وُ

○

۱- پرګې = پرګنې.

اوسې تش د عقل اند ېښنو سره
ځي په تياره لاړ او ړاوړکو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګړیوی په لاس د ېرشو کشالو سره

ستونځو د ژوند ون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمۍ ستوري کړل پښنو سره

لا تراوسه لرې له خپل ډکه یې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بل ځي
دروي دې نیلي د برېوکو سره

ویني اوښکې وچې شي لنبې کښېني
عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای حیرکه کلیم زو سره

آدم زی له مریئیتوب ځني آزاد کا

د "ماکانَ لِبَشَر"[1] سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو وزم تیر اخیژي

د هغو ما هوکړ کچو خور بنیاد کا

د آذر د بُت خاني لړولو ورستو

شړی وړ او ورځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قبدوشي کلیمه وایي

د دوران فرعونه انړي خدای رایاد کا

په لوخړو کلی پټ، په وینو روب دی

د کوچني فکر سالار دي څه فساد کا

د مری په ځای څښتن چي زور نيسي

د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

له کړیوانه د فطرت یې چي لاس وښکه

هغه قام به زر په غاړه کند کچکول کا

لا اِلاّ چي یې توره شي د تهولني

هغی دب به یرغلونه د منګول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقولوا للناس کونوا عباداً لی ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق باطل توړې توربرېښ دی تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د هر قامونو نه دي غوندي او بو وړي
په سین غاړه له بارګیر خوشي پر زول کا

رسېدلی په خپل «زه یم» شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

دا کاني یوازې تېرو خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره خواره دي
په پړ دو فصلونو بلو سي خپل ته شپول کا

چې ځانکړي سود پسې یې شي وګړي
په ټولنه کې سوراوړ په غرغنده وشي

د شته منو شتمني چې خُمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دي دوسدارود سیالۍ شي
د زرداره تپې دا کله پیرزنه وشي

دوتریان د لونګو غمونه نه خوري
له لیوه کله زره سوی د شپنکو شي

زړه داري د پردو وينو لوى اغيږدى

اغيږلي عقوبت په چاودېدو شي

الا مي د او بښتون د قلِ الْعَفْو ؟

دوترونه چي ورو-ورو په کمېدو شي

هغه کار چي کليمانو ته اتہال دى

هغه کله له مارکس اوله روسو شي

له د ستور د باتورانو چي بې ډک دي

خود په جاله کي پيدا يې مښنګيرک دي

چي يې ژوند د خدائى لاري په لاروي

هغي سيال دى، هم برخين هم په خپلو څک دي

د مېړونو لار د هاکي آسماني لاره

مزغړو ته لاري تل د دوېړک دي

له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه

ښتنان چي دلروکي د بنتک دي

شپنکى کوره غرضونو شرمخان کړل

په برمته اړم په غوښو د کندک دي

د ننګيال واړه کارونه هلي ځلي

د ښمنو، بې اسره ؤ په کومک دي

تور[1] خنګلي پرې برې راوالی نه شي

چې د بدر، د حنین توري تر ملا دي

الا جې غوندې دانه راوړې یو ځای له

شاه ځلمی له شاه ځلموکه شاه په شا دي

ننګیالي د سر زړه وکي د تور سرو

ننګیالي ځکې شملې داولیـــا دي

فرعونان یې چې په مکر کوټ ښکار کړي

زرکول یې بیا کاروونه د موسیٰ دي

یو کتاب و چې امت پرې ټول راټول وو

یو کتاب دې، او لړوه[2] دوه اویـــا دي

هر دولیت[3] د خپلي دولي د وزړه[4] وايي

او آمې خلق حیران، چې تر رښتیا دي!

١- تورخنګلی = چې توره خنګل لري. د باطل ځواکونه.

٢- لړوه = ګوندونه - دولې.

٣- دولیت = د دولې غړی.

٤- دوزی = ثنا - صفت.

د ژاږې(۱) تنګسي کرښي کې
ژوندانه کله ځائيږي
ژوند غزيږي، اوچتيږي
ژاږه خوري او سمسوريږي
د ژاږې وجود د خير دی
چې پرې «زه يم» شيرازيږي
د وجود دنيا تاغير خوري
«زه يم» کله تاغيريږي
د خښتن په ليکه «زه يم»
خپل قامت وته رسيږي
د ژاږې ځاندره شي ړنګه
«زه يم» هر کله پائيږي

ډله د خدای ماتې خوړلی نه شي
څوک يې تړلی پرانستلی نه شي
توره به ستا د موزيکې توره وي
د مېړه توره پڅېدلی نه شي

۱. ژاږه = (لکه وايو ژاږه) ماده - چې زيږ ول کوي - Matter

دکید پر بخې دی هر چا وخوړې
د زمري بڼخې ځوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نیکه ده نوهم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي

چې یې بیرغ د الاهو پېړي
ځوک په سنګرېي ورختلی نه شي

زمانه هر څوموره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي

د غیر قامونو د کټ پښې ته ناسته
تا عزت داره ځوک کښلی نه شي

○

د خیګونو(۱) خاوندان چې اړ وپیچ شي
رسوي به ځوک جاله وایه ڪکو درته

ځاني سود چې مدعا شي دوګړو
بیا ځوک اړوي بل رو نه پردې ورته

په زنارکي تسپې وپیلي خلقو
یو مخیزي مسلمان چې لاړ شي چرته!

د خلیل نوم د ثواب دپاره اخلي
ژوندانه دي بتول ناري وهي آذر ته

۱- خیګ = شناز

خدای دې توان د مېړونیات د شاځلمو کړي
چې په نره ورکېوتي دي لوی غمر ته
د کلیم د پېرې خلق هم هغه دی
نېمګړتیاوې چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېښ‌ار د محمد(ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دې تیږې بیا وروولې
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلې ستړې ولې
د کعبې په تورو کټه لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پتیالو ده
چې ننګ قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکی پیمانې کله چاکولې
سمندرې خېرې غوښ کا خپلې غېږکې
که او به د الکهو ورځې ختوولې[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خوګه ستړکې لېونو بیا وغړولې

۱- ختولې: چې د ختو لهو ړکې وي.

په څه مه شه د توریال د مړدي توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د شړوندي مفکورې (١) خپله د ومره ځواک (٢) وي
بې لښکرو کړي زړلا ندي هېوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
ځي راځي بوربورکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد (ص) به تل رپاند وي
نور د شیلمی (٣) دي باد وړي بیرغونه
هم پوهنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
رازېږي نوراومه او پره رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنداوي شي
په غرمبارون اکاو (٤) اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې (٥) دي پراته ډېر اولسونه

١- مفکوره = نظریه- فلسفه، ٢- ځواک = زور- قدرت،
٣- دشیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بودم- ډک،
٥- شناختی = خازې

د هغو قامونو بڼه[۱] د بڼې شي
چې لیندې یې د ځلموشهوتې پرې کې شي
چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمني د مشرانو چې یې نه وي
ښې درنې پګړې پلرینې یې ښني ښني[۲] شي
لا شه تورې بنیادم تشې کاتې شي
چې په برخې یې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پیښې کړې د قامونو
چې یې جس د نو ښتون بسې بسې شي
څه په څه دې له خاورینې ډیوې ګرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

کُچ شومّلې[۳] سره بېل بېل کړي
زمانه د ژوند شاربل کړي
د میږو لاره یوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښني ښني = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې- شلومبې .

چې په لار د شهزاده(۱) شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي
په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي
دره يونيم په نېزه وړي
که آسونه د پېر تېښل کړي
د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي
د کالا کوترو ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

د باتوراڼو نوغې(۲) دې خورکړ
درته دي پاتې تش پيخالونه
دلبه(۳) مرداره ځندوې لاس کې
تش تېپوسان پرې کوي سود(۴) ونه
د چتو ښکارې دوګزې نه کړي
هونهايي ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = [illegible]كياولي د كتاب نوم، ۲- نوغې = اصل - نوغې خوړول - بېخ وړکول، ۳- دلبه = غوښنه - طمعه، ٤- سود = مينه

چې پېرې اړې وي د باتورانو
نه ښکاري هغه دنګ ننښترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پښې
يا تې مُلا دي، يا يې بانګونه

وګړي کوره په غورزو پرزو
نمرې له يوبل را شوکول کړي
کارونه واړه دلاس سبري دي
ځوک شي سکوندلي او ځوک سکوندل کړي
دښته منانو د ينګان راپښه دي
دښمنانو ونډې ويشل کړي
يو پېچور هم خپل نوغې نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
ځوک په خمڅو[1] پسي را نده شول
ځوک په اوبزمکو[2] شوندوهل[3] کړي

۱- خمڅي = د نرو جوارو دوډۍ - خوار خواړه، ۲- اوبزمک = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شوندوهل = لکه څاروي چې په ګياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لولنګر نښته

څمکه وال ځمکې راانغاړل کړي
دوړ يې توغو بنو د دوزې خيژي
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلوا رځ
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوراوپلي سره يوسيال کړي
هغه ريښتيني کاروان سالار دی
وارته دي څله زرغي زړغي کړي
نن را اوچت شه هم نن دي وار دی
مېړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
دعقله پلي پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توبزي
يو څو ماړه دي، نور ولس خوار دی
کليمه وايي په شرنګ يې نه دی
يو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړه زرغون نه کا
بهر بيا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بیلتون کله کډونه دی
کله مل شه د تپولني کله بیل
که دي زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوڅړې خوره اوشه بدل
درنا وي او سپکاوی په جسوا ړی
ستا په لاس ده که ګڼې او سې که نسل
نشه توره ګوری لار د ګټې نه ده
توریالیه! چې څوک په شولي حق مسل
ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خوري
تیار خوړ کړی د همه ولسیا غسل
دیګړنګو ګوګل پاک وي تل له ویرې
د رغلان او دو رنګان وي په زلسزل
ته ویله وې چې کوچی ماهیوان بار کېږ
او س وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

حقتولني څني پرته هر نظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي د سرې ټوکرې د پاره

آدم زوېي بل آدم وته ټيټېږي
پوښته من دی چې ټولنه کې ټولواک دی
نېستمنان خو په جنګ شوي تل اوسېږي
د ناچارو کته باندې کتوي باندې
د چارمنو کتوي بې اکتي پخېږي
د بې وسو د خولو په ترمو څاڅکو
د وسدارو ماڼۍ رنګ، خمې ډکېږي
د رناوي چې په موړۍ[1] يا په دوترو وي
لولنګو به په کنجکله خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غړندې غړندې اړې
په ظالم چې به لا کله نسکورېږي
په زوخړه به يې غرونه شي ټول ويلي
په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا
د ټولنې مدعا واره سرې دی

۱- موړۍ = پانګه،

په توله رېږکي لوی قهرمان شي
بې تولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولنې سره مل، دځان ښارن شه
چې ستا «زه یم» د ښهروندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې بارهٔ[1] دارتیا[2] ناخلي
هر بنجې خپل چاروکې هندوکی دی

کلیمه واړه نوې یوه کورمه کړي
دیوې کورمې خوتل یوالنغری دی

◯

دازغوله ویخه سترګې را تورکېږي
د پسرلو لاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ښه ویرېږي
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نیسي
د مرڅو پیت پرک هم په تیچه وي

شرق ناتارې د وختونو نیمه خواکړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = ییښتنی، ۲- ارتیا = ضرورت - نیګرتیا - کرمه -

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو نخود يې ارکجه وي

○

د شنړي تخم کرونکي   عقوبت وي برخه شنډه
خېږ يې څه کړي چې نه مومي   څوک يې ويږي له درست ونډه

○

چې د مال او شړوندانه دواړه زکات شي
سړلوي به دې هله په ولسات شي
چې نيستي د بېسمنانو نه غوځېږي
اوردي پوړي په داسې خيرخيرات شي
ولسونه په مېړونو شړوندي اوسي
چې مېړونه په نيش لکي، خود ميرات شي
شريعت چې په اندول(1) د خپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتني لات منات شي
د شړوندون پانګې په خپلي سکې(2) کېږي
هغه ورک دی چې پيرې يې په ميرات(3) شي
چې يې منډه نه له دين نه له سادينه
د شړوندون خوابزه په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمايه - راس المال، ۳- ميرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې یې بار له خپله توانه څخه زیات شي

هر غورځنګ[1] ته دوه رنګان ورننوځي
ځان دې پوهه په دې ټکي هر سالار کړي
تا بیا کړانه د بهر دغلیم نه ده
کورغلیمي په اتبار اتبارګونړار کړي
د دوه رنګو[2] وي نظر په خپلو ګټـو
کله غاړه کې تسپې کله زنـار کړي
چې د ننګ خبره راشي کورغاړي شي
تش میدان کې به د ډوزوټو د بازار کړي
تا ته لا یې دیارۍ وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګـار کړي
دوه مخیزه ژوند په نه ژوندون لیکه[3] دی
یو مخیزه شاه ځلمي یو مخیز کار کړي

۱- غورځنګ = تحـریک - خوځند

۲- دورنګ = دوپرک - دوه ژبي - منافق

۳- لیکه = حساب

هم خپل جس دی سړیتوب خاورې ایرې کړي
د دوړنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښښتن ټول د قدر وړ دې پیدا کړي
یو سړی د بل سړي نه په څه کم دی

تړ پیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلینو ته چې لاس شي رسولی
ولې سود یې په کلونو د شرم دی

با توران چې د کونترو ځای له را شي
ای ویړلو! زړه چاودی د غه غم دی

دې ټولنو او دودونو لیشتکی کړ
کمزی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لږ له عقله رڼایي ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تور تم دی

نمړیتار[2] چې د فرعون وي زرامن نه دي
زرامن هغه، چې فرعون یې ور کول کړي

۱- تړپیمار: وهل ترل، ۲- نمړیتار: د بل لوړوي ته ناست.

چې يې جسه وي جابروته تېتېږي
چې جسمنه وي جابر رابغول کړي
چې د بل په سترګو وينې تول ړانده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي
نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړيا وي نو بتان نسکورول کړي
چې بلزونه کړي تنزړي، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزړي بازول کړي
ننګيالي دښوند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي
په ذروکې يې چې ستورې زرغون نکړل
هغې خوشې لوړ په لوړته تېرول کړي

ډکې ډکې جولۍ خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې
ښاپېرک په تورو څخو سرښاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشې
د بازونو باتورانو په دې قات کې
تپوسانو ځني غوره دي باشې

د دروغو، دناحقو منزل لنډ دی
ترڅو پښې راټینګوي به يې مشمشې (1)
لا ليدلی يې بوربستر کې کليم نه دی
څکه کړې فرعونان لا په نشې
دحق دوکه له خپل ځای رقولی نشي
دباطل دا شدتو نه خرخشې (2)
ارو پیچ چې له نقشې دکائنات وي
په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

چې دنمرستړګه وبرېښي
غونه واورې کاندی ويلې
حق برېال پرون هم نن دی
که يې نښته څوک په سيلې (3)
داوبو دمخ کېل نه دی
کليمه د کانې کيلې (4)
دنښتر دسيالی نه شوې
که په خبرشوې پرې دېلې (5)

۱- مشمشه = پروپاګنده، دنهوره . ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلی = ملاتړ
۴- کیلی = کرښې، ۵- دیله = یو واسنه .

بدخوګ بدونه نه وايي

خلق شوي داسې ايلي

چې رنځور باوړي[1] وکړي

پوچې شي د دارو هيلي

له پولاد اصيلې زيړي

خړې نه زيړي اصيلې

چې نښترله برمه درومي

نه ټينګيږي په يونيلې

لکه کس کړي په ځان غاړې

هسې قام په ځان ځانې[2] کړي

د هرچا تبر له تن دی

خپلې سپينې خپله پرې کړي

هرڅوک قبر ځان له کيني

هرڅوک خپلې جنازې کړي

غليان له کوره زيږي

پلمه باز څه له پلمې کړي

هرڅوک ځان ته تبې[3] سرې کړي

بيا يې ځان باندې سرې کړي

۱- باويړي = د ناروغۍ بياتانديدل، ۲- کانې = شندې - غاړې، ۳- تبې = د کټې تبخې

خپل عمل بری ښښــن دی

خپل عمل په غاړه پــړی کړي

څښتن ظلم تــیری نه کړي

هرڅوک خپله د یوی مری کړي

د فــرعون دکور له درنــده(1)

کلــیان جکې نبــزی کړی

په مسوړو(2) باتورنه رنګوي نوکې

د تنزیرو تودې وینې یې مسوروي

د ننګیال کولي خېټري ، سمسوریري

میرې واړه اوسپنځرې که سوسر(3) وي

د دوران تا بیاد هغه چا دوس ده

په غ ښتنو ښوندون چې یې نظروي

د تاریخ ټول نرړزوی پرکوته سیني

چې مدام د ننګیالو موتی لښکروي

منګوان به خوشحق د لارې تښتي

د هر یو لار به آخر پدې خیبروي

۱- درنده = غولی - جَوَس .

۲- مسور = دمنوکونو رنګ - نیل پالش ، ۳- سرسر = دوکیاکیدونکی اور .

علیمه لوی چیناګر دی تل ترتله په غور ځنګ
سوسرونه پری سپرلین دي سیمه سیمه پری ګلرنګ

دکشرومشرفرق خوخود وی
څښتن لومړی دی او وروستې تـه یې
دیونه کچ یې په نورو بـــــره
هغه قجیره، ځواکمن مبره یې
چې دی خویونه د هغه خپل کـرل
هله په ولې یې، هله به شته یې
څکه دي غوره چې خپل سراخـلـي
دهغه مت یې، دهغه کـره یې
دهغه مل یې، په زړه م بسـیـل یې
له سین زورغونه بربوکیـنـی نه یې
په سیکوکانو چې ځان دي تولې
دا له خپل ځایه لاخبـرنه یې

۱ـ غوره ـ تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

پهٔ درست عمر کې بوږنه[1] دې نه ده کړې
دادې بازدې وهنده او دا میشکار یې

یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
ډکانې غوښکې یې ټول عمر په لار یې

نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مسنود څه
هسې لوټ[2] یې او دځمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې او س هم زناري یې، بُت ګزار یې

لږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې داولې له همه قامونو خوار یې

چې همدغه مذهبونه دې امساوي
لکه ږوندله ګړنګونو به غوزار یې

دغلیمانو په مسودونن
چې زنارونه دُ، هغه تسپې دي

۱- بُوږنه = لومړې ښکارکول، ۲- لوټ = بې هډو کوځاندره.

کتاب کښلی، باطله کړي
د کتاب مینځ نن هغه کیسې دي
انځور هم هغه خدائی انځور دی
ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي
چې خلیلانو را نکښـولي
دا متیانو هغه کعبې دي
دا چې یې نور د کلیمو خیژي
چې ویخ یې کوري بې کلیمې دي
د مذهب شروتې لیندې په لاس دي
ځکه یې ویشتې تل مُوَندې دي
چې حق ننګې وه ځلمی وغشـی
چې بې ننګې شوه ځلمې دړمې دي

دبا تورو دور تـړل ده پـر
لړه ناسته یې په ځـاله
د شړوند بړدکې[1]، راځې پېتې[2]
د نصیب لیک ته اتـاله
چې نېستې په هستې مـارل[3] یا
څه به خلاص شي له زوالـه

۱- برد = سیالی ، ۲- پېتې = وروستی ، ۳- مارل = حسابول .

چې يې ټکره کلیمه ده
ولې نه دې ټول را تـــاله؟
بازدارې دې خپله ستايي
په ديوال له تش پيخـــاله!!
په نرۍ باران پسخـه شـي
اوم غـرڅ لونبۍ ګلاله!
دبل کټې ته په طمـــع !
هيڅوک نه کټي يې تالـه

خواره برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر ټولنه که هرڅو تـرخـه ده
تيرې به وي ترهغې څـلې څلې
چې دې ديو بانديې ديوه څومره ده
حجره، جماعت کې يې رېښتيا وويـل
له يو مخيزنه ولسيا خپـه ده
درابياکې بورجل ته ځان رسوه
که لاردسر وغنوچا په چاپه ده
د صبالاره څوک دېب کولی نه شـي
ممنه داوخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېړنی وویل
دا د برتنګ لارې لومړۍ کړېږه ده

ښه عمل «زه یم» ړنګون کړي
بد عمل د «زه یم» رنګ شي
چې په «زه یم» شهسړی[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دوړنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندا نه دی
چې کالبوت دخاوړو رنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسړی = سترسړی - لوی سړی.

○

کښېده پرې ستا عمل دی
که دې "زه یم" سرانځور دی
شو سره هسکه دلې هورې
چې په "زه یم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] پې شي تور کې
تش لمنی، هم مختور دی
ای دښېتې غم خورکو!
ښېته هم، خوشروند څه نوردی
دې آدم، آدم په زه یم
بې له زه یم دآخور دی
چې دتش نس او دنوس شي
سرې ذات پورې پیغور دی

○

دمیړونو تېرو تورو چورنګ یو رل
دا تي په امبالې چې غورمېږدل
دهغو ښارو بنه بنه السوزي
سرچپه چې چرو باز نه نېغېدل

۱- ځوانکه: دزړې یا تخم هغه شوني تیا چې زرغونه ترې کېږي.

(c) kodabon.com The Digital Library

د هغو په طبیلو خرونه رغښتي
چې له حق څخه ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه یې د وفا وو
دار یې یښي په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمهرې وې
او لالونه په سو پیاکو خرڅېدل

د کلیم په برخه دا رنګې مړژواک و
چې له واکه یې واکې ته پسخېدل

د میړونو پولادي متې سنګر وي
تور بریښونه یې شملې د قام د سروي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي
یرغلونه د باطل چې یې په سر وي

د میړونو نغرې کوندرې شریک وي
شیخ ملي دوتر یې وار یو دوتر وي

مخور د رحاني هغه تومن دی
چې پرانستي یې په درستي نړۍ وروي

د رزم چینه به یې همچې تاند نه کړي
چې پخپله روستۍ ځبلي د نښتر وي

په نیزو کې یې دوړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالي د نمرخاته ختلی نمر وي

که د ینکان لري هر څو ستړې وزړې
لویې ماری د باتورو په څیګر وي

چې کاسیر وي په پړونی کې بربنډ وي
حیا خپله حیاناکو له څادر وي

پردې بد شي د کتوی خپلې نکتولی[1]
بدې کړوني خپلو بدو له اشر وي

د میړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
یاد هیڅ تول مار یا تول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجی لاس[2] وي
په توده کې یک جلب[3] وي

○

نه نوره د کائنات ده نه د شروند دستوراو لاره
چې یو څو دې په وله[4] وي او د نورو برخه خواره

۱- نکولی = پخکړې- لمده بل، ۲- کنجی لاس = خپلوکې کلک لاسونه ورکړې.
۳- یک جلب = چې آسونه یې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله = مارۀ- هوسا.

د مېړونو لار[1] لومړۍ توري وهل دي
چې نږې په ولکه واخلي نو ویش کړشي

د مېړه نیکه دوتړ چې شته کول غواړي
هغې مېتې بهې راکا بزي اونړ شي

د قام مشر هم د قام په جامه بو[2] یه
چې ولس يي د شرېه وي، شرپور شي

زمانه که بېرشوی اباسـین شي
شاه ځلمي ورته پښې بنجې کړي تو رغړ شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نورخو هسي خلق خوشی ککړ شي

د سینا په دونهه پنډ بتول سر بېرې
دیوې دونمې ترخه یوتبرشي

برغو[3] پوک وهه، د ننګ ورکا نغاري له
دا خواره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار= قانون ، ۲- بویه= پکار دی، ۳- برغو= سنکر- تورم ،
٤- بنجخې= دري خچې (په اصل کې دوني بوټی سرغوټه وائی .

په تور بریښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سر څیرې کې یې وتلي ننګیالي وي

په خپل کور کلي کې د ېر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي

کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منډ د ابدالي دی
په دا څه که دچا توره ابدالي وي

په سومنات دغزابین په خوله بانګ وایي
چې په خټه کې یې ګډه بلالي (رض) وي

بازداري پوړې پیغور شولي بازداره
باتورزي دي قوشخانه کې تپوسان شول

په ټولنه کې رڼا پوښتې زانغله
که وکړي ټول د سیلمۍ نه حاجیان شول

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څوک کلیمان شول

چې دیوې یې ستا پلرینې واخستلې
دمیړي له ځایه پورته شو آتیان شول

د همت سپاره دي وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زهریالی له خپلې مارې پښېمان شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اور دزړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي

نتره شلونه د ازغو که وي تل
دستر کولاره څوک نیولی نه شي

دګیدړانو په اور روکې چړې
دزمري غورځېب خطا کېدلی نه شي

چې شي لاس برې دفطرت په لارو
په هغو چړک را پرېوتلی نه شي

د نن په ګټه چې یې سود کړېدی
د صبایې میدان ګټلی نه شي

چې له دې ځمکې پوره ته شوی نه دی

خبر د بل نړوي سره لوړلي نه شي

په شاه میره یې انګازه شویده

که یې بنجخی نسن لیدلی نه شي

چې د لیچونړ ور پیدا کړي توره دار شي

چې چنګیز یې وتړي نو هغه لار شي

چې وسلو متوسره کلیمه نه وي

که دغر پیشان تومن وي تار پتار شي

له دستور دکا ئنا ته ښنګ وښتي

دکندوانبار شته من قامونه خوار شي

بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده

چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي

آدمزاد لوی یې میراني شي کولی

چې دخیښې دغمونو نه وزګار شي

خواري بویه خو په حقې لارې بریه

خرنګ کله په خولو وینو چنار شي

ته پخپل بخرکي ولې ناویسا یې

هم بخرکي چې خوندي کړي سورانګار شي

شنه راستي د سروي هیڅوک خیم نه خوري
که پري تېر د خزانونو تر بسیار شي

د باطل د ویر ټکي خو کلیمه ده

له نیمګړو مفکورو هیڅ نه ویرېږي
د پرقامونه به د ځمکي له مخ ورک وو
خو د ټکه سره تیغ نه وېزی کېږي
زېړي[1] ټول سمسور به دل څو وخت ترمنځ کړي
تلوار کړئ رندو! دیګ پوار باندي تودېږي
پلویانو د روسو او لینن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندي به نورېږیا
بنسټونه د ړندون په یوه حال وي
ادا بنې مګوله وخت سره نورېږي
ټول بدلون یا نه بدلون ړوندانه ندی
خوار هغه دی چي یولورته ښکنزنېږي

په شونکار دا باسین چي شوی پوړ ته
ولې چپ یې د ما نهکي سندره نه کړه

۱- زېړي = ژېړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاړاکونه د خزان نړکونه تېر شول
خو د سروي شنه جامه يې زړه نه کړه
چې رښتيا ويل د کومو خولو توږوه
برېدار يې له رښتيا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه د لې هورې
ولې د رسته يو سالار کليمه نه کړه
مېړنی په مېړني پسې لوګی شه
خو باطل سره توده يې سړه نه کړه
تېرو تورو، تهمتونو او خونړۍ هم
هېڅ کچه د يتيالو عقيده نه کړه

چې د سرو وينو پياشې پکې څلېږي
شاه څلمي هم په هغو لارو چلېږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي
ککرۍ د کليمانو وي تل هسکې
شکروري ککرۍ ورنه ټيټېږي
حقملان له زمانې وي پېړۍ مخکې
خلق نور د زمانې په دود ټپېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږي دی
غل د رغل به له جنګ غالي پښا کیږي

ته دې خپله غاړه خلاصه په مړدۍ کا
دې نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

د مېړه له متو پاڅه — د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو وستو کړګو — بود هېږه پورې اور کا
دا خدایان د هتینګي نه دي — ولې ته سترګې د بور[1] کا
د قامونو ونړی ځمکه — د آدم تالیزه کور کا
دا د غوښو تش لوټو نه — په حلقا د جسو نور کا
د څښتن په ګنبد وکې
خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغنده ځي
ننګیالي ځي په خپل منده ځي
د مېړه د خولووږم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

۱- بور = نهري.

له ښېښتنه چې هم غږ وي
هغه کار هم کله شونه ځي؟
هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي
د تسپو خاوند ته خیر دی
که ځي دارلره، لونه ځي
وسپینېږي خټې [1] راوړه
د کلپانو آخر کنده ځي
چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي
ځېږي ویره بیا له اوره
زړې مات وړوکې کور کړي
شي همغاړې له شهکوره
په چرسو [2] به ترخو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره
د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱- خټ: کمیس - یمنۍ، ۲- چرسو: تنګ ځای

سرېخيره تل پائېږي

خير دي نشته سرېخوره!

دفطرت په هنداره کې

له ښېښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سيلاب غرونه لړېږي

څه ارزښت دلې دخس دی

يو په لس، هم يو په سل دی

پياوړی چې په جس دی

د هوسو دغزالې[1] نه

دزمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سږد[2] له

يو بخری داور بس دی

ګرندو پېرې نيره ګل کړه

دميته وُ کاروان پس دی

۱- غزاله: د هوسۍ بچی

۲- سږد: يوواښه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لکه کرګس
په درست قام يې لګولي
له پيرو واسې ګرګس
دوی ړښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکړس
روزې ډب کاندی ولس ته
بيا کوي مانځه اودس
د بې وس وندی کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس
د «لا ترکضوا» وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

چې څټکوي ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پرمخې پرېوځي
را اوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتر ورک شي
په توبنه لو لنګران شي
کليمه هله په پښو شي
د باطل يوړجل چې وران شي
زورداري کې ځاناځان وي
کليمه کې ټول يوځان شي

پدې شخړو پرکنوکې
هم هغه ځلمي انځور دی
چې د ټول نوغی دخيره
همه چارو کې حقطور دی

پوره په جسوشه بياکوره
چې يوتن ځنګه لښکر شي
د ميږو له چارو برېښي
په تندی اخستي غر شي
هر دمځو برخپزتيا ده
چې خرد کې پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمرپېرې تل سحر شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ژړوندی وي د ښکار ځله
تودې ویني خود شهپر شي
زمرین ګواښنه شاه ځلموته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړي دورې دي
ځکه یې غشي بې پلې دي
چې له بازه چیرته ناست دي
پېغلونه یې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاریانو په ښچې دي
د بل مخه یې بتوله مخه
پرکښې نه دي ژمې دي
د نمرود وسیلې وایي
له آذره یې عقیدې دي
چې نوم مړی په سرو دي
د سروتشي پېښې دي
د باتور نخښې یې نشته
لا ملخې تولې جوتې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يو شرق نرغملو نه دي
دا پږې دومره اوږدې دي
پکې زه يم بوده نه شم
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی، زه یم لکه حق صمد احد دی
تن زاړه دی ولې زه یم لم یلد ولم یولد دی

○

د هر ذري په درون کې د خپل ستر وجود انځور وي
تیغ، تنه ځانګې ګلونه یې هم کامونه په خپل لور وي

○

د یکرنګه برید مېړونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لرنه دي که ساره نه شي متونه
لمن څه چې ځادر خور کا د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پراوې ښروند دې شخړې پراوونه
خونې خونې ستوري تلیږي تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېنې شي کوته به منزلونه
قدم تېز کړه، چې غرېږي ستوري تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورکزونه بېلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي

ورانګه کډه شي په ورانګې
ړا دېره نوې نمر شي

چې حجرې غښتلې پاڅي
نو د هګ ځاندرو سحر شي

ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي

چې سپېنګېر سره صف تړ شي
هلله الله اکبر شي

هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نو جوغې نوې په سر شي

شهسواران چې یک ځلب شي
د برډونو(۱) لوې اختر شي

تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي

لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

(۱) برډونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پېټې شي مخ لوڅې
چې شوګير تېره نشتر شي

چې ګټل بخښل توره شي
بيا آدم جنت ته ورشي

چې دعقل سپاره وينښ شي
پوچ خدايان هله ړبر شي

○

د وجود توره زيږون دی اود «زه يم» نوښتون دی
نوښتون کړه د ژوند تره نوښت «زه يم» له پاڅون دی

○

يو غورځې دی اباسين دی غورځنه غورځنه دی يو ږنيز دی
يوه هڅه دی سپوږمۍ ده يو يرغل دی ستورتلېز دی
له تش سترلاس اوچت شوی اوس دهرغوره غوريز دی
ستا د توري له ټکوره کائنات تول سندريز دی
غرهاغه دې له همته ګل لمني ګل مخيز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سوهکېز دی

○

که دڅرونډ نقشونه ډېر دي
ته د واړه څرونډ انځور یې

نور څروندون دي همه پلي
هم یو ته یې چې شهسور یې

واړه توکي یو یو رنګ دي
ته له رنګه سپېڅلي طور یې

د هوسۍ په سترګه د ننه
هم با تور کسی د بور یې

د ذرې په ځانده نمر یې
په قطره سمندر سپور یې

ته په ځمکه کې آسمان یې
په سرو او بوکې اور یې

دلشې سره پیا[1]خه یې
لا شه تور، هم تکور یې

چې راغونډ شي موتې خاورې
کائنات شي چې ورخور یې

د مجرو په ارونکه کې
له ظاهر لیده څه نور یې

۱- پیاخه = د شا توکۍ کبین

نور کورونه په تا تنګ دي
ته همسیال د خدای د کور یي

مفکوري به د ویري پوچ شي
د دي یو کلیمي وراندي

چي یي ښن سندري وایي
په صبا یي وایي ساندي

په تولنو کي زرغونه دا د ویوي او هشالونه
د سر هنګو شاه ځلمو دی د خولو وینو رنګونه
د شاه مټو الامي یي اسمانګه سنګرونه
کنبدي یي د کراو دي ویر سپرلي شالیزارونه
د ناغوسترکو شوکیري یي شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګریز یي خوري ورکړي شولانونه
د عقلي مبنو د ریشه یي هڅوبونه، تهذیبونه

د ځلي د نرګس غېن دی پسرلي یي تا نګه راتلی شي
په ارکه چاپیریال هم انقلاب زرغونېدی شي
عکسمنه پرګسو نه ملله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښمنستن دی　　له ښمنستن محکې کېدی شي
د تیروازغوله تخرګــه　　نوی ځوندراستر کېدی شی

دفرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی　　لا د پرلري له خپل ډګ دي
که په تومنه باتوران دي　　لا په چاروکې لوګ دي
فلسفیان یې هلک فکره　　لا، له زړه یې بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې　　په یو ځمکه، تم تاوک دي
که خپلوا که د پر ځان بولي　　چې یې ګوری لا بل وک دي
د شپانه ځاري لا نه زده　　شرمخان د خپل کنډک دي
لا یې عقل د پرکچه دی　　لا په د پر جهلو نوکلک دي
د سربوره نغوتکو　　په لا سونو کې لینزک دي
زبینباکیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته　　لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي　　لا دو چې د پر خدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول　　چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحیا خېژي   لا لندېپاري مذهبیان شته
خلیلان شروني کنډي   د آذر لا لښکریان شته
هرنوښت ته کفر وايي   لا مخ تختی زناریان شته
قلمونه په اور سوځي   لا د علم غلیان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی   لا دقام، خاوړي بتان شته

سر یو ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چي
له خپل ځانه اشنا کیږي
د خښتن او دخپل زړه یم
په اړیکو چي رسیږي
وخت به اخلي دا حیوان چي
د سري په پښو پاڅیږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چي
د بربري، نسکوریږي
او دجهل کتابونه
د خندا توکي جوړیږي
وخت به اخلي کاینات چي
ستر آدم ته بیا تیتیږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د نوېرو پېرو ځند دی
د دې دوو پښو څاروي ته
لا په ښخته کې لوی کولند دی

ته په ټول کائنات برېږې — خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یم — که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو څاڅکي کې توپان یې — په ذره د ننه غرېږې
بر سېرنه که لاک ښکارې — چې په جسم شي نو سره زرېږې
ستا توبرې توره دې "زړه یم" — هم په "زړه یم" ولجه کرېږې
که ورستی راغلی کاروان کې — خود واړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی — د بهر هستۍ په چرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه — لا د نیم ځان روزنکرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور کرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سری دی

الكتاب په ادم نه رونـــي
لا نه ښودن آخرني دي
که هر څو مړه لرغوني دي
خو هر ننۍ کې صباني دي

حق لا اوس هـم نا ويلى
که ويلى دنـدلــه دي
فرعوني دي په خمار کې
نازيږي کليمه دي
چرګ پرېوتي سيلاب زوځي
نوح پلوی بې بېړه دي
د کعبې سپايان جوت نه دي
آتيوان بيا په غدي دي
يو مذهب دکمتې نه دي
داليندي واره بې ژبه دي
خلق خبنتي د ښتکور دي
حکه ښخې آذري دي
ناپوهي د هر وګـړي
په وګړي په غدي دي

مفکوري پوچې نیمګړې
بیکیلکونه، تیزندی دی

چې خوندي دي کروروړه شه
چې دي وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جس يې بایلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅې آدم وخوري
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیل ع پرې ته وتي
د بُتانو وهندي شه
چا تونګ د اسمان وخور
څوک بُغلا په ګرېندي شه

ژوندانه ټول یو ځانیز دی
که هر څو مره ګڼ رنګین دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په سیو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو بم په زیر جار وځي
دارباب که زر تاریز دی

لاړې لاړې یوشه‌لاره
تـل تلی یوشه‌تلیز دی

ستور تلیز ستور تلیز کور کور
کائنات یوشه‌کوریز دی

پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشې غوندې ځیز دی

خو ځمکه زی په شونې تیاؤ
د همه‌شروند د توزیز دی

○

په تنزومت کې کیراو کره
شیش بیا واخله ویر جهان ته

چې ذره په ولکه واخلې
متی رانبکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وبا سه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه
له تنګي نه پلن دامان ته
غوره کمنه په لينده کړه
بيا ورکښيږده ښخ کمان ته
له سيرغودي د پرشړوند وکړه
لاس کړه اوږد نمر پړو بنان ته
پوهه بوځه څيرکتيا له
څيرکي راښکه ايمان ته
په نرۍ ورخوړ پيدوکي
ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC
Established
19..

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library